

אהרן דותן

זהב התנופה

שורות אלה נכתבות לזכר תלמידי וחברי היקר ד"ר צבי בצר נוחו עדן, שהלך לעולמו בלא עתו, במיטב שנותיו. תלמיד חכם וחוקר שתורתו לא תסולא בפז ובהב. גם בצר זהב הוא. אך לא זכינו לתנופת הזהב, "ושית על עפר בצר" (איוב כב, כד). וי על האי שופרא דבלי בעפרא.

לקראת סיומו של מעשה המשכן, כפרשת פקודי המשכן, מוסר הכתוב סיכום החומרים ששימשו למלאכת המשכן, ובעיקרו הוא סיכום של שלוש המתכות היקרות ששימשו להקמת המשכן: זהב וכסף ונחושת.

חשבון הכסף פשוט הוא, והוא נובע ממס הגולגולת של מחצית השקל, שהוטל על כל הזכרים מבני ישראל מבין עשרים שנה ומעלה, כאמור: "בקע לגלגלת מחצית השקל בשקל הקדש, לכל העבר על הפקדים מבין עשרים שנה ומעלה לשש מאות אלף ושלשת אלפים וחמש מאות וחמשים" (שמי' לח, כו). כל אחד מ-603,550 הגברים נתן אפוא מחצית השקל, הרי שסך שקלי הכסף שנאספו הוא 301,775. ובהיות שלושת אלפים שקלי קודש שקולים כנגד כיכר כסף אחד, נמצא כי "כסף פקודי העדה מאת ככר ואלף ושבע מאות וחמשה ושבעים שקל בשקל הקדש" (שמי' לח, כה). זהו אפוא "כסף הפקודים", לא תרומה ונדבה, אלא חובת מס, מס ההתפקדות.

לעומת הכסף שנגבה, כאמור, כהיטל לפי חשבון קבוע, זהב ונחושת נתרמו בידי העם, איש כמתנת ידו, ולכן אין חישוב כיצד נצברו כמויות הזהב והנחושת. התורה מביאה רק סיכום של כל מה שנתרם למעשה. וכך דבר הכתוב: "כל הזהב העשוי למלאכה בכל מלאכת הקדש, ויהי זהב התנופה תשע ועשרים ככר ושבע מאות ושלשים שקל בשקל הקדש" (שמי' לח, כד), ובנחושת – "ונחשת התנופה שבעים ככר, ואלפים וארבע מאות שקל" (שמי' לח, כט). ובכן, בהיות כיכר שווה שלושת אלפים שקל, נמצא סך כל הזהב 87,730 שקלי קודש, וסך כל הנחושת 212,400 שקלי קודש.

כצפוי, סכום הזהב, המתכת היקרה ביותר, קטן מסכום הכסף, הפחות בערכו; אבל הנחושת, הפחותה בערכה מן הכסף, אף סכומה קטן היה מסכום הכסף. מסתבר שכך

יהיה, שכן הנחושת כמוה כזהב נאספה מנדבת בני ישראל, בעוד שהכסף נגבה, כאמור, לא כנדבה אלא כחובה, כמס גולגולת, איש לא נעדר.

והנה הזהב והנחושת שנתרמו להקמת המשכן נקראים כאן "זהב התנופה" ו"נחושת התנופה". ביטוי זה תמוה, שכן לא מצאנו בתורה שהניפו תנופה בזהב ובנחושת ואף אין צו על הנפתם. לא זו בלבד שלא מצאנו שהניפום (ואין שום סיבה להנפה), אלא גם לא מצאנו איש מבעלי הזרוע שבגיבורי ישראל שכוחו רב לו להרים משא כזה של עשרות אלפי שקלי זהב ומאות אלפי שקלי נחושת.

בפשוטם שלכתובים 'תנופה' אינה אלא הרמה, ובלשון התורה היא משמשת להרמה טקסית שיש בה גם תנועות לצדדים, כדברי רש"י (ויק' כג, יא): "כל תנופה מוליך ומביא מעלה ומוריד". דברים אלה הביא רש"י על-פי המשנה (מנחות ה, ו) בעניין הנפת העומר, 'עמר התנופה', שאכן הורם והונף בממש. ומצאנו בתורה טקסי הנפה נוספים, כגון הנפת בשר החזה של בהמת הקרבן ("חזה התנופה", שמ' כט, כז; ויק' י, יד-טו; במ' ו, כ; יח, יח), הנפת הלחם ("לחם תנופה", ויק' כג, יז), הנפת מכלול רכיבי הקרבנות (שמ' כט, כד; ויק' ח, כז; במ' ו, כ) או אף בעלי-חיים שלמים (ויק' יד, יב, כד; כג, כ). ומצאנו אפילו פרשה שלמה (במ' פרק ח) בעניין הנפת תנופה של הלוויים, ונראה, לכאורה, ששם אכן בהרמה של ממש הכתוב מדבר, ואת הפסוק "והניף אהרן את הלויים תנופה לפני ה'" (במ' ת, יא) מתרגם אונקלוס "וירים אהרן ית ליואי ארמא קדם ה'", כפי שהוא מתרגם 'תנופה' גם במקומות אחרים בלשון 'הרמה' (ארמא, ארמוחא).¹

לעומת כל אלה לא מצינו שהיו נוהגים להניף את הזהב, את הנחושת ושאר מתכות, וקשה מאוד לשון 'תנופה' באלה, ולא רק על שום משקלם.

נראה שהפתרון ימצא לנו אם נתבונן במקבילתה של 'תנופה' – 'תרומה', המזדמנת עמה ומתלווית אליה לעתים קרובות, בייחוד בצירוף "חזה התנופה ... שוק התרומה" (שמ' כט, כז; ויק' י, יד-טו; במ' ו, כ). לפי דברי הכתוב, שני איברי הקרבן – השוק והחזה – נעשתה בהם ביחד אותה תנועת הרמה והנפה, תנועת "מוליך ומביא מעלה ומוריד".

לא אחת אנו מוצאים את אותו פועל משמש לשני השמות. כך למשל: "שוק התרומה וחזה התנופה על אשי החלבים יביאו להניף תנופה לפני ה'" (ויק' י, טו); "והניף אותם הכהן תנופה לפני ה' קדש הוא לכהן על חזה התנופה ועל שוק התרומה" (במ' ו, כ). ובכן, לשון "הניף תנופה" מוסב בשני הפסוקים גם על "שוק התרומה". ומצאנו גם פעלים נפרדים לשני השמות: "וקדשת את חזה התנופה ואת שוק התרומה אשר הונף ואשר הורם ... " (שמ' כט, כז).

1 אך ראה עוד להלן, והערה 6.

גם נמצאו לשון 'הנפה' ולשון 'הרמה' בתקבולת: "היתפאר הגרון על הח'צב בו, אם יתגדל המשור על מניפו, כהניף שבט ואת (נ"א: את) מרימיו, כהרים מטה לא עץ" (יש' י, טו); ובכן – "כהניף שבט"/"כהרים מטה" היינו הך. וכך: "על הר נשפה שאו נס/ הרימו קול להם/ הניפו יד..." (יש' יג, ב).

בענין הקרבנות, אין ספק שהכוונה לאותה פעולה טקסית, או לפחות לפעולה טקסית דומה מאוד, אשר בה מיטלטל נתח הזבח או הזבח כולו, טלטול לשם הקרבה או לשם הקדשה.

אמנם תז"ל בפירושיהם הכחינו בין הרמה לבין הנפה, שזו מעלה-מטה וזו לצדדים, ובעקבותיהם כך נתגבשו גם תחומי המשמעויות במשך הדורות ועד ימינו. אך יש מקום גם לסברות אחרות בעניין זה,² גם אפשר ששתיהן היינו הך: היא 'תרומה' היא 'תנופה', 'הרים תרומה' הוא 'הניף תנופה'. וכך מפרש אונקלוס 'תנופה' בכל מקום 'אַרְקָא' או 'ארמותא' – לשון הרמה. אמנם בשל גלגול המשמעות של 'תרומה', שכבר בזמנו הרחיקה מן 'הרמה' אל עבר 'מתנה', הפליג גם אונקלוס ותרגם 'תרומה' לא ב'ארמותא' כמתבקש, אלא ב'אפרשותא'. וראה עוד להלן.

מכל מקום שתייהן, 'תרומה' ו'תנופה', ראשיתן באותו עניין של טלטול פיזי, אלא שבהמשכן לא הלכו השתיים באותה דרך. הפועל 'הרים' והשם 'תרומה' הרחיבו גבולם והוסיפו על משמעם, ופִּרְשׁוּ מלשון 'הרמה' סתם אל לשון 'הרמה' לשם נתינה. הם נעתקו ממשמע *lifting, to lift* אל משמע *donation, to donate* ושימשו בשתי המשמעויות. ונמצאו גם ממפרשי המקרא בימינו שהכינו מתוך ההקשר את קרבתם של שני המושגים.³

לעומתם הפועל 'הניף' והשם 'תנופה', שראשיתם אף הם כמשמע הראשון של 'הרים' ו'תרומה', לכאורה לא הרחיקו לכת כמקבילים ונשארו כמשמע הפיזי של תנועה.

2 כגון ש'תנופה' היא הרמה והגבהה דווקא, כפי שסבור "מלגרום, 'תנופה', אנציקלופדיה מקראית ח (תשמ"ב), 611–614.

3 כך תרגמו בנטש Alten [Handkommmentar zum] Testament, ed. W. Nowack, Göttingen 1903, Ex 35:22; 38:24; 38:29 (Heinisch, *Das Buch Exodus* [Bonn 1934], Ex 35:22; 38:24; 38:29 = Weihegabe (=מתנת הקדשה), וע' חכם (ספר שמות [סדרת דעת מקרא], לשמ' לה, כב; לה, כד) פירש 'תנופה' כנרדף ל'תרומה'. ואילו מרטין (J. Martin, *The Pentateuch* [Biblical Commentary on the Old Testament, ed. C.F. Keil & F. Delitzsch, II], Grand Rapids Michigan 1864) תרגם 'זהב התנופה' (שמ' לה, כד) כמשמעו הפשוט offering (וכן 'נחושת התנופה' - שמ' לה, כט), ולא הטרידה אותו העובדה שהנפת זהב בממש לא נאמרה בשום מקום, וגם שלמעלה מכוח אנוש היא. אך כשהגיע לפסוק "וכל איש אשר הניף תנופת זהב" (שמ' לה, כב), מרטין לא עמד בפשט, ועל כן תרגם ופירש בסוגריים: and every one who had waved (dedicated) a wave (offering) of gold. לא יכול היה להימלט מן ההקשר המכתיב 'תנופה' לשון מתנה והקדשה.

אך רק לכאורה כך. למעשה הרחיקו אף הם ממשמע התנועה. לא רק הדעת נותנת שכך הוא, אלא שעדויות לכך שכך נהגו, אך הרחק לא הרחיקו ללכת. כתובים אחדים במקרא מעידים שכך הוא, וכך הם מתפרשים היטב, כלומר שבהם המונח 'תנופה' משמש במשמע 'הנפה לשם נתינה', כלומר במשמע 'תרומה' (donation). כך יתפרשו לנו שני הפסוקים המוקשים שבראש מאמרנו:

'זהב התנופה' ו'נחשת התנופה' הם הם זהב התרומה ונחשת התרומה – תרומות בני ישראל להקמת המשכן, ואין הם שונים מן 'תרומת כסף ונחשת' (שמי' לה, כד). וכך מצאנו לתרגום המכונה יונתן שהוא מוסיף לתרגום הפסוק 'זהב התנופה' (שמי' לח, כד) תוספת הסבר בסופו: "דין הוא דהב ארמותא דארימו בני ישראל כל גבר דאתרעי לביה לאפרשא" (= זה הוא זהב התרומה שהרימו בני ישראל כל איש שנדבו לכו להפריש [= לתרום]).⁴

תדע שכך הוא, שכן מצאנו פסוקים נוספים שעל כורחנו כך מתפרשים: שמי' לה, כב: "וכל איש אשר הניף תנופת זהב לה" = תרם תרומת זהב. וכך נתפרש גם במדרש הגדול: "זה שהקדיש זהב לכפורת".

במ' יח, יא: "וזה לך תרומת מתנם לכל תנופת בני ישראל לך נתתם ולבניך ולבנותיך אתך לחק עולם". הרי הבטחת עולם לכהנים שכל תרומות, תנופות בני ישראל, יהיו נתונות להם. 'תנופה' הריהי אם כן 'תרומה', ושתייהן מתנות הן. סיוע לכך מצאנו בחילוף שנחלפו בפסוק זה שתי תיבות זו בזו בגרסאות שבכתב יד. וכך מזכיר שלמה מנדלקרן בקונקורדנציה שלו לתנ"ך גרסה שונה לפסוק דלעיל (במ' יח, יא): "וזה לך תרומת מתנם לכל מְתַנֵּת בני ישראל". ובכך במקום 'תנופת בני ישראל' גרס 'מְתַנֵּת בני ישראל', ואין העניין משתנה. גרסה זו הביא מנדלקרן מתוך 'ספר הזכרונות'.⁵

ומכאן יש מקום לשער, שאולי גם 'תנופת הלוויים' בהמשך פרשת בהעלתך, שהניף אותם אהרן הכהן, אינה מכוונת להרמתם הפיזית, להגבהתם מעל פני הקרקע, שהרי היכן מצאנו לבני אדם מרימים זה את זה לשם הקדשתם, ולא זו בלבד, אלא שמניפים זה את זה לכל רוח.⁶ אין הכוונה כאן אלא לנתינתם לה', למסירתם ולהקדשתם.

4 וכל כך נתקשו לפרש 'תנופה' בהקשר זה כפשוטו, שברחו אל מדרשים עוקפים. כך למשל גדרש בתחומא ט, על 'ונחשת התנופה' (שמי' לח, כט): 'ונחשת הפלות, שכן בלשון יון קורין לכלה גינפיי' (νύμφη) – עד כדי כך, ובלבד שלא להבין כהנפה ממש.

5 ש' מאנדעלקערן, קונקורדנציה לתנ"ך, מהד' ששית, תשכ"ה, טור 786 א, 'מְתַנֵּת'. הכרת טובה לגנרית רייך, שציינה לי על מקום זה. 'ספר הזכרונות' הוא קונקורדנציה למקרא מאת ר' אליהו בחור, ועדיין הוא בכתב יד (ראה מאנדעלקערן, 'פתיחה לקונקורדנציה', עמ' XIV), ומנדלקרן געזר בו.

6 רק בדרך המדרש אפשר היה להעלות על הדעת מצב כזה. וכך הוצגו הדברים במדרש ויקרא רבה פכ"ו, ט: "והכהן הגדול מאחיו (ויק' כא, י) – למה נקרא שמו כהן גדול, שהוא גדול בחמישה

וכך מתואר טקס ההקדשה:

והקרבת את הלויים ... והניף אהרן את הלויים תנופה לפני ה' מאת בני ישראל וזויו לעבד את עבדת ה' ... והעמדת את הלויים לפני אהרן ולפני בניו והנפת אתם תנופה לה'. והבדלת את הלויים מתוך בני ישראל והיו לי הלויים. ואחרי כן יבאו הלויים לעבד את אהל מועד וטהרת אתם והנפת אתם תנופה. כי נתנים נתנים המה לי מתוך בני ישראל ..." (במ' ח, ט-יא, יג-טז).

ובכן אהרן 'מניף את הלויים תנופה', כלומר, נותן אותם תרומה לה' "מאת בני ישראל, בכך הוא מקדיש אותם לה', ומכאן ואילך הם נתונים לה'. משמע זה של מתנה ב'תנופה' עולה גם ממקומות אחרים, כגון בתהילים סח, י: "גשם נדבות תניף אלהים". הפועל "תניף" משמש כאן במשמע נתינה ותרומה, במקביל אל "גשם נדבות" שאף הוא נתינה נדיבה. וגם התרגום הסורי מתרגם "תניף" – 'יהבת' = נתת.

סיוע גדול ימצא לנו בפשיטתא, התרגום הסורי, שאיחד את שני המונחים תרומה ותנופה ותרגם את שניהם תרגום אחד: 'פורשנא' = הפרשה (לגבוה), כלומר מתנה. ואין הוא מבחין בתרגומו בין "שוק התרומה" ('שקא דפורשנא') ובין "חזה התנופה" ('חדיא דפורשנא'), בין "הניף תנופת זהב" ('אפרש פורשנא דדהבא'), "זהב התנופה" ('דהבא דפורשנא') ו"נחשת התנופה" ('נחשא דפורשנא') – כולם כולם ניתרגמו "פורשנא". ואת הפסוק "תרומת מתנם לכל תנופת בני ישראל" (במ' יח, יא), הוא מתרגם: "פורשנא דמוהבתכון וכלהון פורשנא דבני איסראיל". ובכן היא 'תנופה' היא 'תרומה'.

כך מצאנו גם לרס"ג תרגומים מעניינים:

את הפסוק "וקדשת את חזה התנופה ואת שוק התרומה אשר הונף ואשר הורם" (שמ' כט, כז), תרגם 'וקדס קץ אלתחריך וסאק אלרפיעה אלדי חרך ואלדי רפע', כלומר "שוק התרומה" = 'סאק אלרפיעה'. וכך תרגם בלשון נתינה גם את "הביאו את תרומת ה'" (שמ' לה, כא): 'אתא ברפיעה ללה'.

והנה באותו אופן תרגם "זהב התנופה" (שמ' לח, כד) – 'דיהב אלרפיעה', וכן "נחשת התנופה" (שמ' לח, כט) – 'נחאס אלרפיעה'.⁷ וכן "הניף תנופת זהב" (שמ' לה, כב) תרגם רס"ג: 'עול רפיעה די'הב'.⁸

דברים: בחכמה בכח בנוי בעושר ובשנים... בכח – שהוא גבור. בא וראה, אהרן כשהניף את הלויים, כיב אלף הניף ביום אחד; כיצד היה מניפם? מוליך ומביא מעלה ומוריד. הוי שהיה גדול בכח.
7 כך הנוסח במהדורת 'רצהבי, פירושי רב סעדיה גאון לספר שמות (ירושלים תשנ"ח), עמ' תיט. בתפסיר נוסח התאג' ניתרגם זה האחרון באופן שונה: 'נחאס אלעול', ומשמעו נחושת ההרחקה,

כדרכו של רס"ג להיזקק ככל האפשר אל ביטויים ערביים הקרובים אל המקור העברי, השתמש גם כאן, כדרכו, בשורש הקרוב במשמעו לעברי – 'רפע', שורש שאפשר להטותו לשתי המשמעויות הנדרשות לעניין. 'רפע' במשמע הרים – אין צריך לומר, אך במשמע נתן (תרומה) נדיר הוא ביותר, ואינו מצוי במילונים הערביים, אך הובא במילונו של דווי במשמע זה.⁹ שם העצם 'רפיעה' הגזור מן השורש 'רפע', העשוי אפוא לשאת את שתי המשמעויות הנדרשות, שימש לו לרס"ג לצורך עניין זה,¹⁰ והוא מתרגם בו הן בהוראת הרמה = "תרומה"; הן בהוראת מתנה = "תרומה". וכך תרגם גם "תנופה", שמשמעה תרומה, בשם 'רפיעה'. ולעומת זאת, בביטוי "חזה התנופה", שבו "תנופה" משמשת כפשוטה, תרגם רס"ג בדין 'קץ' אלתחריך' (=חזה הנענוע).
ואם לא די בראיות אלה, יבואו דברי הרמב"ן בפירושו לשמ' לה, כב ויוסיפו סיוע ואישוש לדברינו. הרמב"ן מביא סיבה להבחנה בין 'תרומה' ל'תנופה', אך בעצם הבאת הסיבה הריהו כמאשר את זהותם של שני המונחים. וכה דבריו:

... וכל איש אשר הניף תנופת זהב: לא היו רבים כמרימי הכסף והנחשת, ולא היתה הרמת הזהב מרובה ככסף והנחשת, על כן תקרא זו תנופה וזו תרומה, כי המביא זהב ינופף ידו לחשיבוה הנדבה, או הלוקחים יניפו הזהב להראותו לשבת המביא על נדבתו. ובפרשת אלה פקודי יקרא הזהב גם הנחשת תנופה, כי לא הזכיר שם תרומה¹¹ כלל רק "כסף פקודי העדה", ויתכן שיקרא גם הנחשת תנופה, שהיה חשוב להם יותר מן הכסף, מפני שלא היה נמצא בידם ממנו, או שהיה חשוב מאד, כענין שנאמר "וכל נחשת מוזהב (בנוסחינו: מְצֻהָב) טובה שנים, חמודות פְּזָהב" (עו' ה, כז).

ההפרשה (כמו 'פורשנא' הסורי), אך אין יסוד להפרדה בתרגום בין "זהב התנופה" ובין "נחשת התנופה".

8 ראה רצהבי, שם, עמ' תי. הפועל "הניף" תורגם כאן 'עולי' (ראה בהערה הקודמת) בשני המקורות של התפסיר.

9 ראה דווי [R. Dozy, *Supplément aux dictionnaires arabes*, I, Leiden 1881, p. 541a]. המתרגם: رفع الزكاة = payer une contribution. אמנם השם 'רפיעה' עצמו ידוע בהוראות אחרות ('תביעה משפטית' – כך במילוני מנג'ד [אלמנג'ד, מילון ערבי-ערבי, בירות 1937] והוא [J.G. Hava, *Arabic-English Dictionary*, Beirut 1959]; 'דבר הנשמר' – כך דווי), ולא במשמעות שנתן לה רס"ג.

10 וראיה לכך גם ממקום אחר בתפסיר רס"ג. במש' כט, ד "איש תרומות" הוא מתרגם ד'ו אלרפאיע', שהוא כנראה ריבוי של 'רפיעה'. ותוספת חיזוק לכך מביאורו לתפסיר שבו הוסיף שני נרדפים: 'אלרפאיע אלנזאל ואלוט'איה', שניהם מעידים על הראשון שלשון נתינה ותשלום הוא, שכן 'אנזאל' = תרומות מזון, 'וט'איה' = הקצבות, מסיים (כך הוא ודווי). תודה לד"ר ג' בסל שהעירני על כך.

11 במהדורת מקראות גדולות נדפס כאן, בדברי הרמב"ן, 'תנופה' במקום 'תרומה', והיא טעות ברורה.

ובכן היא 'תנופה' היא 'תרומה' במשמע 'הבאה לנדבה' וההבדל ביניהן, לדעתו, בחשיבות הנדבה.

וכבר הראינו למעלה שהכסף שונה מן הזהב והנחושת בכך שהוא ניתן כהיטל קצוב על-ידי כל הקהל, ואינו תרומה או נדבה כרצון איש ואיש. לא משום שהכסף חשוב פחות, כסברת הרמב"ן, אלא משום שהזהב והנחושת מתנות נדבה הם, על כן נאמרה בהם לשון 'תנופה' = תרומה.

עוד יש להעיר שקשר זה בין 'הרמה/הנפה' לבין 'הרמה/הנפה' לשם נתינה' מתבקש ומתקבל על הדעת, ויש לו מקבילות גם בפעלים אחרים קרובים קרבת משמע. כך למשל הפועל 'נשא' = 'הרים' קשור גם הוא אל 'נשיאה לשם נתינה' = מִשָּׂאת, כגון אס' ב, יח: "ויתן מִשָּׂאת כיד המלך" (=מנחה ומתנה).

ונראה שגם לשון קרבן 'עולה' ו'העלה' (קרבן) קשור אל 'העלאה לשם נתינה' = עולה, שהוא בעצם קרבן מתנה. וגם בצירופים אחרים – 'העלה מס' אינו אלא 'העלאה לשם נתינה'.

וכבר ראינו לעיל בערבית رَفَعَ = הרים, ובהקשרים מסוימים כנראה גם נתן, תרם, ולא לחינם תרגם רס"ג באותה מילת 'רפיעה' גם את "שוק התרומה" (= הרמה) וגם את "זהב התנופה" (=נתינה), שכן משמע 'רפיעה' גם הרמה וגם נתינה.

נמצאנו מסכמים ואומרים: לשון 'הניף תנופה' התחיל אף הוא ללכת בדרכו של לשון 'הרים תרומה', ונראים בו במקרא ניצני המשמע של 'נתן מתנה'. תהליך זה מתבקש בשל הקשר בין 'הרמה' סתם ובין 'הרמה לשם נתינה' = תרומה, כך גם בין 'הנפה' סתם לבין 'הנפה לשם נתינה' = תנופה. אלא שלשון 'הניף תנופה' התחיל בדרך זו ולא יסף, וכל המשך גלגוליו לאחר המקרא הריהם בלשון טלטול והנפה. ועל כן נראים לנו לשונות 'זהב התנופה', 'נחושת התנופה' זרים לעולם המשמעויות שנתפשט ונשתגר בלשון. עובדות מוצקות בכתובים עצמם ובדרכם של קדמוני המתרגמים ומקצת המפרשים מסייעות ומאששות את קיומו של תהליך זה, שאף שנשתכת מן הלב לאחר זמן, אין ספק שהיה מהלך במציאות הלשון.